

Rekenkamer

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Aan de gemeenteraad van Hengelo

Onderwerp

Aankondiging QuickScan Bomenverordening
en Groencompensatiefonds

Kenmerk

2023-V001

Datum

23 januari 2023

Geachte leden van de raad,

Achtergrond

De geactualiseerde Bomenverordening is aan het begin van de vorige raadsperiode vastgesteld. In deze periode is met diverse initiatieven op vergroening ingezet en is de gemeente op aangeven van de raad een Global Goal gemeente geworden. Tegelijkertijd kan de bescherming van bomen in de weg staan aan andere opgaven en taken, zoals bij herinrichtings- en bouwprojecten en de opwekking van duurzame energie. Dat roept de vraag op welke ontwikkeling met de geactualiseerde Bomenverordening 2018 in gang is gezet.

De Rekenkamer Hengelo wil een kortlopend onderzoek (*QuickScan*) doen naar de werking en resultaten van de Bomenverordening en de daarmee verbonden bestemmingsreserve, het Groencompensatiefonds. Het doel van dit rekenkameronderzoek is om de Hengelose gemeenteraad de werking en resultaten van de Bomenverordening en het Groencompensatiefonds inzichtelijk te maken. Daarmee kan de raad nagaan welke effecten de actualisatie van bomenverordening in 2018 voor de bescherming van bomen heeft gehad.

In bijgevoegde startnotitie zet de Rekenkamer nader uiteen wat de aanleiding voor het onderzoek is, wat de hoofd- en deelvragen van het onderzoek zijn én welke onderzoeksmethoden worden toegepast.

Aanpak van het onderzoek

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een documentenanalyse, het uitzetten van een vragenlijst en het aanvullend voeren van verdiepende gesprekken met bestuurlijke en ambtelijke sleutelpersonen.

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek wordt uitgevoerd door dr. M.J. Oude Vrielink, onderzoekster van de Rekenkamer Hengelo. De Rekenkamercommissie wil het onderzoek in het tweede kwartaal van 2023 afronden en aan de gemeenteraad aanbieden.

Contact

Nadere informatie over het onderzoek kunt u verkrijgen bij Mirjan Oude Vrielink, telefoonnummer 074 – 245 9168 of e-mail m.oudevrielink@hengelo.nl.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamer Hengelo,
de secretaris,

C.H. Hartendorp

Behandeld door
C.H. Hartendorp
074-245 9519

Quick scan van de Bomenverordening en Groencompensatiefonds in de gemeente Hengelo (werktitel)

Rekenkamer Hengelo
Versie 1.1, januari 2022

1 Aanleiding en achtergrond

Uit allerlei onderzoek weten we welke positieve effecten bomen in de stad hebben op klimaat en temperatuur, waterhuishouding, luchtkwaliteit en biodiversiteit.¹ In de vorige raadsperiode is in een politieke markt toelichting gegeven op het belang en de waarden van bomen en natuur in de stad.² De aanleiding vormde de actualisering van de Bomenverordening, die werd ingegeven door een bezuinigingsvoorstel in de Kadernota maatschappelijke verkenningen 2016-2019. In het voorstel lag de volgende opdracht besloten: “Deregulering kapvergunning: De bomenverordening aanpassen waarbij uitgangspunt is dat waardevolle bomen beschermd blijven. De regelgeving wordt sterk vereenvoudigd en de vergunningplicht grotendeels afgeschaft.”

De geactualiseerde Bomenverordening is aan het begin van de vorige raadsperiode vastgesteld. In deze periode is met diverse initiatieven op vergroening ingezet en is de gemeente op aangeven van de raad een Global Goal gemeente geworden. Tegelijkertijd kan de bescherming van bomen in de weg staan aan andere opgaven en taken, zoals bij herinrichtings- en bouwprojecten en de opwekking van duurzame energie. Dat roept de vraag op welke ontwikkeling met de geactualiseerde Bomenverordening 2018 in gang is gezet.

De Rekenkamer Hengelo wil een kortlopend onderzoek (*quick scan*) doen naar de werking en resultaten van de Bomenverordening en de daarmee verbonden bestemmingsreserve, het Groencompensatiefonds.³ Diverse raadsvragen en moties vormen een vingerwijzing dat een dergelijk onderzoek in de raad op belangstelling kan rekenen.⁴ Ook kan het onderzoek van meerwaarde zijn in het licht van het in werking treden van de nieuwe Omgevingswet en de Hengelose ambities voor duurzame energieopwekking (zie kader 1.1).

Kader 1.1 Twee beleidsontwikkelingen van belang voor de Bomenverordening

Omgevingsplan

Met de komst van de Omgevingswet moet elke gemeente over een periode tot 2030 tot een integraal en gebiedsdekkend omgevingsplan komen. In het omgevingsplan moeten alle regels voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen, dus ook hoe in de gemeente met bomen wordt omgegaan. Het college heeft hiervoor een plan van aanpak vastgesteld, dat ook met de raad is gedeeld.⁵

Uitvoeringsprogramma Nieuwe Energie Hengelo 2021-2025

Het omgevingsprogramma Nieuwe Energie beschrijft hoe Hengelo wil werken aan doelstellingen voor het duurzaam opwekken van energie. Voor zonprojecten in energiegebieden wil de gemeente bomenkap onder nader vast te stellen voorwaarden mogelijk maken. Hiervoor moet de Kapverordening aangepast worden.⁶

2 Doel en onderzoeksvragen

De Rekenkamer wil voor de raad de werking en resultaten van de Bomenverordening en het Groencompensatiefonds inzichtelijk maken. Daarmee kan de raad nagaan welke effecten de actualisatie van bomenverordening in 2018 voor de bescherming van bomen heeft gehad.

¹ <https://www.wur.nl/nl/nieuws/factsheets-over-positieve-effecten-van-bomen-en-groen-voor-praktijk-en-beleid.htm>

² Zaaknummer 2133996.

³ De oorspronkelijke benaming voor de bestemmingsreserve is ‘Compensatiefonds Bomenverordening’. In communicatie naar de raad wordt de term Groencompensatiefonds gebruikt. De Rekenkamer sluit zich daar in dit onderzoek bij aan.

⁴ Voorbeelden zijn de motie ‘Vergroening’ (zaaknummer 3219495), schriftelijke vragen over de herplant van bomen (zaaknummer 2178034) en mondelinge vragen over het Compensatiefonds Bomenverordening bij de behandeling van de evaluatie bestemmingsreserves in de vergadering van 9 februari 2022.

⁵ Gemeente Hengelo, Raadsbrief ‘Aanpak omgevingsplan’, zaaknummer 3249696, 7 september 2021. Bijlage: Plan van Aanpak omgevingsplan Hengelo, juni 2021, p. 6.

⁶ Gemeente Hengelo, Uitvoeringsprogramma Nieuwe Energie 2021-2025, september 2021, p. 5, 8.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Hoe functioneren de Bomenverordening 2018 en het Groencompensatiefonds gelet op het doel van beide?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Wat stelt de gemeente zich tot doel met de toepassing van de Bomenverordening en het daarmee verbonden Groencompensatiefonds?
2. Welke criteria hanteert de gemeente in de besluitvorming over aanvragen voor een kapvergunning?
3. Welke procedure wordt gevolgd bij aanvragen voor het kappen van bomen?
4. Hoe worden inwoners op de hoogte gebracht van een besluit over bomenkap?
5. In hoeverre worden bezwaren ingediend tegen besluiten op een kapaanvraag?
6. Hoe geeft de gemeente uitvoering aan het toezicht op de naleving en de handhaving van voorschriften die de gemeente aan een kapvergunning verbindt?
7. In hoeverre worden gelden in het Groencompensatiefonds volgens de bedoelingen van dit fonds besteed?
8. Welke resultaten bereikt de gemeente met de toepassing van de Bomenverordening en het Groencompensatiefonds?

3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek naar het functioneren van de Bomenverordening en Groencompensatiefonds is beschrijvend van aard. De Rekenkamer zal zich daarbij baseren op bronnen die vanuit de organisatie worden aangereikt. In een startgesprek zal het onderzoek worden toegelicht en met de contactpersoon in de ambtelijke organisatie nadere afspraken over de uitvoering worden gemaakt. Het onderzoek naar de uitvoeringspraktijk richt zich op de periode vanaf het in werking treden van de geactualiseerde Bomenverordening in 2018 tot en met 2021, het laatste jaar waarin de hele P & C-cyclus is doorlopen.

Het onderzoek wordt voornamelijk uitgevoerd door middel van documentanalyse en (groeps)gesprekken met relevante bestuurlijke en ambtelijke sleutelpersonen. De selectie van de documenten wordt in samenspraak met de ambtelijke contactpersoon bepaald. Te denken valt aan relevante beleidsnotities, regelingen, (evaluatie)onderzoeken, raadsbrieven, interne nota's, procesbeschrijvingen, monitorgegevens etcera. De (groeps)gesprekken dienen ter aanvulling en/of verdieping van de bevindingen uit de documentstudie. De gesprekspartners worden in samenspraak met de ambtelijke contactpersoon geselecteerd.

4 Planning

Week	08	09	10	11	12	13		14	15	16		19	20	21	22	23	24	
Stappen																		
1 Startgesprek							Voorjaarsvakantie				Meivakantie							
2 Documentanalyse																		
3 Topiclijst/ Interviews																		
4 Analyse interviews																		
5 Rapportage																		
6 Ambtelijke feitencheck																		